

nieuwe ontwikkelingen hebben we sinds de IGC van 2000 op dit vlak (nog) niet kunnen waarnemen. De Europese Conventie heeft daarentegen het begrip 'Europees Openbaar Ministerie' een voorname plaats gegeven binnen het ontwerpverdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa. Dit laatste kan volgens de gespecialiseerde werkgroep binnen de Conventie in één beweging ook de E.U.-grondrechten, vastgelegd in het Handvest, opnemen, waardoor de hoop geuit door LAWSON om een formele relatie tot stand te brengen tussen de E.U. en het EVRM meteen wat realistischer wordt. De driehoeksrelatie waarover sprake, kan dus in de (nabije?) toekomst minder spannend worden.

Het meest praktische onderdeel van de bundel is: "Overleven binnen de Europese rechtsruimte" van GERDING. In dit hoofdstuk, in de eerste plaats bedoeld voor magistraten, wordt, naast een verklaring van de belangrijkste knelpunten en recente ontwikkelingen in het Europese rechtshulpverkeer, door de auteur een opsomming gegeven van bijzonder concrete tips en suggesties die de magistraten kunnen ondersteunen bij het formuleren of uitvoeren van rechtshulpverzoeken met Nederland als verzoekende of aangezochte staat.

Ondanks het feit dat enkele punten al enigszins achterhaald werden door de snelle ontwikkelingen binnen de E.U., geeft deze bundel een erg interessant overzicht van de moeilijkheden die het E.U.-rechtsverkeer kan veroorzaken voor magistraten die in dit heterogene E.U.-strafrechtslandschap hun werkzaamheden naar behoren trachten te ontplooiën. Voornamelijk de bruikbare aanwijzingen voor zijn doelpubliek maakt van dit boek een bijzonder nuttige informatiebron.

Els DE BUSSE

G. VERMEULEN, T. VANDER BEKEN, E. DE BUSSE en A. DORMAELS, *Blueprint for an EU Criminal Records Database. Legal, politico-institutional & practical feasibility*, Maklu, Antwerpen, 2002, 91 p.

Er zijn twee gevaren met zgn. derde-geldstroomonderzoek, d.w.z. academisch onderzoek ten behoeve van derden. Het eerste is gebrek aan diepgang (de opdrachtgever wil niet alles weten en de opgedragen onderzoeker heeft niet veel reservetijd). Het tweede is gebrek aan kritisch afstandelijkheid (de opdrachtgever vraagt iets concreet en heeft dus al zijn gedachten gevormd over de grote beleids-opties). Tot de voordelen van dit type onderzoek behoort alleszins de actualiteit (vanuit de praktijk groeit een vraag en die groeit niet zo maar). Het Gentse onderzoeksinstituut IRCP heeft resoluut de kaart getrokken van beleidsgericht onderzoek en kan ongetwijfeld meer vertellen over de voor- en nadelen van dit type onderzoek.

Voorliggend boek, geschreven door DE BUSSE en DORMAEL en gepromoot door VERMEULEN en VANDER BEKEN, is er gekomen in opdracht van de Europese Commissie. De opdracht, beleidsadvies m.b.t. het voornemen om een Europees strafregister op te richten, was meer dan welkom. In het Europees Rechtshulpverdrag van 1959 (ERV) staan twee min of meer cryptische bepalingen, met name artikel 13 en 22 ERV, over het supranationaal gebruik van strafregisters door gerechtelijke en andere autoriteiten. In een verdragscontext, gesteund op de idee

“we geven geen informatie weg aan buitenlandse autoriteiten, tenzij...”, zijn het vreemde bepalingen die een meer actieve vorm van internationale samenwerking schijnen mogelijk te maken. Pas met de E.U.-overeenkomst over wederzijdse rechtshulp van 29 mei 2000 krijgen de ‘spontane’ rechtshulp en de uitwisseling van gegevens op eigen initiatief een verdragsbasis. De genoemde artikelen uit het ERV anticiperen als het ware op deze innovatie. Zo verplicht artikel 22 de ministers van de betrokken landen om “veroordelingen aan andere lidstaten mee te delen”. Dat verschil in logica intrigeert. Ook de oorspong van deze bepalingen roept vragen op. Strafreregisters zijn zo oud als de moderne politie, maar in vele lidstaten, zoals België, ontbreekt of ontbrak tot zeer recent een gedegen wettelijk kader. Vreemd toch dat internationaal wél over die registers gesproken wordt. In de literatuur vindt men evenwel niets over deze bepalingen en ook niet over hun toepassing. Hoe moeten we ons artikel 22 ERV praktisch voorstellen? Ligt ons Ministerie van Justitie vol met postpakketten met uitdraaien van strafregisters van Europese partners? Wie leest die dingen? Wat wordt ermee aangevangen? Acht jaar geleden zijn we uitvoerig op die mysteries en vragen ingegaan en hebben we ons gewaagd aan een ‘creatieve’ lezing van de genoemde bepalingen: met een beetje juridisch wringwerk kunnen ze als basis dienen voor een heus Europees strafregister (cf. P. DE HERT en J. VANDENBORGH, *Informatieve politiesamenwerking over de grenzen heen*, Brussel, Uitgeverij Politeia, 1996, 57-62, 80, 169, 179).

Blueprint for an EU Criminal Records Database, de bescheiden dikte verraaft het, is geen exhaustieve studie van deze en andere vragen, maar een zakelijke uitwerking van een opgedragen onderzoek. Toch bevat het interessante elementen en dit zowel voor diegene die wat meer wil weten over strafregisters in de verschillende Europese landen als diegene die wil weten hoe de Europese wetgeving op het Europees strafregister van morgen er gaat uitzien. Eerstgenoemde zal vooral aan zijn trekken komen in de bijlage van de studie (p. 59-88). Deze bevat een reeks antwoorden door Europese correspondenten op door het IRCP geformuleerde vragen over de strafregisters in de verschillende lidstaten en de visie van de correspondenten op zo’n Europees strafregister. Het eigenlijke corpus van de studie zet de opdracht uiteen, denkt na over het soort doelstellingen dat met zo’n register wordt beoogd, over het soort veroordelingen dat via het register moet kunnen worden bevraagd, over het soort gebruikers van zo’n register (ook bedrijven?) en over de nodige rechtswaarborgen. Het resultaat is geen supercomputer, doch een soort kruispuntbank die bij bevraging doorverwijst naar de informatie die in handen blijft van de lidstaten. De overige modaliteiten doen erg denken aan deze uitgewerkt in de recente Belgische Wet op de strafregisters (Wet van 8 augustus 1997 betreffende het centraal strafregister, B.S. 24 augustus 2001).

Keren we terug naar de voor- en de nadelen van derde-geldstroomonderzoek. Het onderzoek is actueel en het vergaarde materiaal is relevant. Qua diepgang is een compromis bereikt dat binnen dit soort onderzoek verdedigbaar is. Erg veel feitelijke informatie en juridische vindplaatsen voor *further reading* worden evenwel niet verstrekt. Qua kritische afstandelijkheid is opnieuw een zekere balans gevonden. De oprichting van zo’n Europese databank is noodzakelijk, zo lezen we, voor de individualisering van de straffen en om te beletten dat rond dezelfde zaak twee of meer vervolgingen worden opgestart. De kern van de zaak is even-

wel dat door zo'n verfijnd zoekstelsel opnieuw een charme van vroeger wegvalt: het collectief geheugen stopte vroeger aan de staatsgrenzen. Elders kon men letterlijk met een schone lei beginnen, met slechts een geringe kans op in het gerechtelijk verleden wroetende autoriteiten. Onder het oude stelsel van 1959 moesten autoriteiten moeite doen om het buitenlandse gerechtelijke verleden bloot te leggen, en volgens ondergetekende, betekende dat in de praktijk dat ze dit vaak nalieten. Het verlies van dit oude stelsel 'met gaten' is spijtig, te meer daar het loutere gegeven van een strafregister op zich al discutabel is: is het na het uitzitten van de straf al niet welletjes geweest en draagt een strafregister niet bij tot discriminatie van oud-veroordeelden of minstens vooringenomenheid bij rechters en samenleving? Dit soort gedachte vindt men niet terug in de studie, tenzij ergens achteraan (p. 85) tussen de lijnen van een antwoord gegeven door een Frans correspondent. Het is wachten op eerste- of tweede-geldstroomonderzoek om de gedachte op te pikken. De vraag is meer dan pertinent daar met de oprichting per besluit van Eurojust een gecentraliseerd orgaan bestaat bestaande uit magistraten die elk toegang hebben tot hun nationaal strafregister.

Paul DE HERT

VOOR RECENSIE AANGEBODEN BOEKEN

DE SMET, B., *Verstek en verzet in strafzaken*, Brussel, Larcier, 2003, 92 p.

MARY, PH. (ed.), *Dix ans de contrats de sécurité. Evaluation et actualité*, Brussel, Bruylant, 2003, 368 p.

SCHUERMANS, F., *Anonieme Getuige. Een eerste commentaar op de Wet van 8 april 2002 betreffende de anonimiteit van de getuigen*, Brussel, Larcier, 2003, 82 p.